

АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚ КОДЕКСІ

Мазмұны

1. Жалпы ережелер.
2. Негізгі түсініктер.
3. Академиялық адалдық принциптері.
4. Педагогикалық қызметкерлердің, жұмысшылармен мен студенттердің құқықтары мен міндеттері.
5. Бұзушылықтардың түрлері.
6. Жауапкершілік және алдын алу шаралары.
7. Нормалар бұзылған жағдайда шараларды қолдану тәртібі.
8. Апелляция.

1.Жалпы ережелер

1. Қызметкерлер мен білім алушылардың академиялық адалдық кодексі (бұдан әрі - кодекс) Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына, ҚР «Білім туралы» №319-III Заңына (04.07.2018 ж. №171 VI өзгерістер мен толықтырулармен), техникалық кәсіптік және орта білімнен кейінгі білімі бар білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларына сәйкес әзірленді. ҚР БҒМ 29.01.2016 жылғы № 122 бұйрығы «Техникалық және кәсіптік білім беру мамандықтары бойынша үлгілік оқу бағдарламалары мен үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы». ҚР БҒМ 2017 жылғы 31 қазандағы № 553 бұйрығы, ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 «Білім берудің тиісті деңгейлерінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы», «Орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру ұйымдары үшін білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылау, аралық және қорытынды аттестаттау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» қаулылары. ҚР БҒМ 2008 жылғы 18 наурыздағы № 125 бұйрығы «Еңбек нарығының қажеттіліктерін ескере отырып, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі, жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар мамандарды даярлауға, жоғары оқу орындарының дайындық бөлімдеріне, сондай-ақ мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуға, орта білім беруге мемлекеттік білім беру тапсырысын орналастыру қағидаларын бекіту туралы». ҚР БҒМ 2018 жылғы 28 мамырдағы № 231 бұйрығы. «Техникалық және кәсіптік білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2016 жылғы 29 қаңтардағы № 122 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР БҒМ 2018 жылғы 18 қазандағы № 578 бұйрығы, ТЖКБ ұйымын дамытудың стратегиялық жоспары, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарт.

Академиялық кодекстің мақсаты-білім алушыларда, педагог қызметкерлер мен қызметкерлерде адалдық, ашық, шынайы және сенімді қарым-қатынас құру, сондай-ақ өмірде адалдықты дамыту мәселелеріндегі жауапкершілік туралы түсінік қалыптастыру.

Академиялық адалдық колледждің білім беру үрдісіндегі басты құндылықтардың бірі болып табылады. Кодекс Білім алушылардың, педагог қызметкерлердің (бұдан әрі - ПҚ) және қызметкерлердің академиялық адалдығы мәселелеріне әділ, ашық, сыпайы қатынасты қамтамасыз ету мақсатында әзірленді.

Академиялық адалдық саясатын енгізудің міндеттері студенттер арасында академиялық алаяқтық фактілерінің алдын алу және жою, білім алушылар арасында плагиатқа төзбеушілікке тәрбиелеу, білім алушыларда академиялық адалдықты дамыту бойынша тұрақты мақсатты жұмыс жүргізу болып табылады. Кодексті колледждің барлық қатысушылары – басшылық, ПҚ, қызметкерлер, білім алушылар, олардың заңды өкілдері орындауға міндетті.

Академиялық адалдық, оның кез-келген көрінісінде, құндылықтар жүйесіне қайшы келеді. Академиялық оқу процесінің тұтастығы мен сапасы білім сапасына тікелей байланысты. Оқытушылар тарапынан да, білім алушылар тарапынан да адалдық оқу процесіне және оның нәтижелеріне теріс әсер етуі мүмкін. Осы Кодекстің қағидаттарын бұзатын білім алушылар мен жұмыскерлерге тиісті шаралар қолданылады.

Білім алушылар қолданылып отырған кодекс азаматтық және қылмыстық юрисдикцияның құзыретті органдарының басқа шаралар қолдануын болдырмайтыны туралы хабардар етілуге тиіс.

2. Негізгі түсініктер

1) **академиялық адалдық**-жазбаша жұмыстарды (бақылау, курстық, эссе, дипломдық) орындау, емтихан жауаптары, зерттеулер, өз ұстанымын білдіру, оқытушылармен және басқа студенттермен өзара қарым-қатынас жасау, сондай-ақ бағалау кезінде студенттің адалдығын білдіретін құндылықтар мен қағидаттар жиынтығы;

2) **бағаланатын жұмыс**:

- студенттердің белгілі бір оқу кезеңіндегі оқу жетістіктерін анықтау үшін қалыптастырушы, ағымдағы бағалауды өткізу кезінде орындайтын жұмысы немесе тапсырмасы (коллоквиум, жазбаша жұмыс, эссе, зертханалық жұмыс, практикалық жұмыс, өзіндік жұмыс, зерттеу жұмысы, дипломдық жоба және т. б.);

- студенттердің белгілі бір оқу кезеңіндегі (семестр, жыл) жетістіктер деңгейін анықтау үшін жиынтық, қорытынды бағалау (бақылау, жазбаша жұмыстар, диктант, тесттер, сынақтар, зерттеу жұмысы, жоба, реферат және т. б.) жүргізу кезінде студенттер орындайтын жұмыс);

3) **бағаланбайтын жұмыс** – студенттің оқу, шығармашылық мақсаттарда орындайтын, педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген тұлғалардың бағалауына жатпайтын жұмысы (мақалалар, жобалау жұмыстары, тұсаукесерлер, бейне және аудио материалдар, қол еңбегінің өнімдері және т.б.).

4) **Бақылау іс-шаралары**:

а) ағымдағы және қорытынды бағалауды өткізу кезінде білім алушының белгілі бір оқу кезеңіндегі оқу жетістіктерін анықтау үшін (ауызша сұрау, жазбаша жұмыс, эссе, зертханалық жұмыс, практикалық жұмыс, өзіндік жұмыс, зерттеу жұмысы, ғылыми мақала, емтихан жұмысы, білім алушылардың білім мониторингі, бақылау, жазбаша жұмыстар, тесттер, сынақтар, зерттеу жұмысы, ғылыми мақала, жоба, дипломдық жұмыс (жоба) және т. б.), оқу семестріндегі білім алушының жетістіктерінің деңгейін анықтау үшін, оқу жылы және толық оқу кезеңі;

5) **дәйексөз (сілтеме, citation)** — дереккөзге сілтеме жасау, пайдаланылатын материал білім алушының материалы болып табылмайтындығын көрсету. Дәйексөз жолдары: тікелей сөйлеу, жанама сөйлеу;

6) **реферат**: егер мәтінде мәлімдеме болмаса, бірақ жұмыс авторы басқа адамдардың идеяларына немесе ақпаратына сілтеме жасайды.

7) *сілтеме/ескерту (reference)* — жұмыста пайдаланылған дереккөз туралы толық деректер.

Егер дереккөз жұмыста айтылмаса немесе келтірілмесе, оған сілтеме жасаудың қажеті жоқ;

8) *бітіру жұмысы*-дипломдық жұмыс (жоба).

3. Академиялық адалдық принциптері

Білім беру үдерісінде білім алушылардың жеке адалдығы мен өз оқуы үшін жауапкершілігін дамытатын академиялық адалдықтың негізгі қағидаттары мыналар болып табылады:

1) *адалдық* - білім алушылардың бақылау іс-шараларын адал, мұқият орындауы. Адалдықтың негізгі компоненттері-адалдық пен әдептілік.

2) *автордың және оның құқықтық мирасқорларының құқықтарын қорғауды жүзеге асыру* - бақылау іс-шараларында бөтеннің сөзін, ойын дұрыс беру және ақпарат көздерін көрсету арқылы авторлық құқық объектісі болып табылатын туындылардың авторлығын тану және оларды қорғау. Білім беру процесіне қатысушылар дәйексөз ережелерін сақтау басқалардың жұмысына құрмет көрсету, білім алушының ой-пікірін білім алушының жұмысына әсер еткен бөтен адамдардан ажыратуға көмектесу, білім алушының басқа көздерге қаншалықты негізді жүгінетінін тексеруге мүмкіндік беру, білім алушы академиялық сауатты және құрметке лайық екенін көрсету үшін қажет екенін мойындайды. Білім алушы сенімді дереккөздерді қолдана алатындығын және оларды сыни тұрғыдан бағалай алатындығын, сенімді және беделді білім мен идеяларға сүйене алатындығын, өз тұжырымдарын жасай алатындығын көрсету.

3) *ашықтық*-ашықтық, өзара сенім, білім алушылар мен т. б. және оларға теңестірілген адамдар арасында ақпарат және идеялармен ашық алмасу;

4) *білім алушылардың құқықтары мен бостандықтарын құрметтеу*-білім алушылардың өз пікірлері мен идеяларын еркін білдіру құқығы;

5) *теңдік* - әрбір білім алушының осы қағидаларды сақтау жөніндегі міндеті және оларды бұзғаны үшін тең жауапкершілік.

Академиялық этиканың жалпы стандарттары

1. ТЖКБ ұйымы академиялық қоғамдастық мүшелерінің оқу, ғылыми және шығармашылық қызметі академиялық еркіндік принципін жауапкершілікпен жүзеге асыруға негізделген.

Бұған, атап айтқанда, келесілер қайшы келеді:

- әртүрлі пікірлерге төзбеушілік.

2. ТЖКБ ұйымының академиялық қауымдастығы мүшелерінің арасындағы қарым-қатынас әділеттілік, өзара сыйластық пен ынтымақтастық қағидаттары негізінде құрылады. Бұл қағидалар, атап айтқанда, келесі жағдайларда бұзылады:

жас ерекшеліктері бойынша дискриминация, нәсілі / терісінің түсі, ұлты, жынысы, діни немесе басқа көзқарастары, әкімшілік және академиялық шешім қабылдаудағы ерекше қажеттіліктер;

академиялық қоғамдастық мүшелерінің қарым-қатынасында ренжіту сөздерді қолдануы;

- студенттер арасындағы жеке антипатияның немесе тұлғааралық келіспеушіліктің әсері;

- студенттер мен оқытушылар туралы құпия ақпаратты көпшілікке жария ету.

4. ПҚ, қызметкерлер мен студенттердің құқықтары мен міндеттері.

... Академиялық тұтастық - оқу процесінің негізі болып табылады. Студенттер мен оқытушылар / мастерлар арасындағы қарым-қатынас өзара сыйластық, дәрекілік, дәрекі сөйлеу, басқалардың арнамысы мен қадір-қасиетіне нұқсан келтіру, оларға моральдық немесе материалдық зиян келтіру, заңсыз әрекеттер жасауға жол берілмейді. Білім беру процесінде туындайтын мәселелерді шешу кезінде колледж студенттері ең алдымен әділеттілік қағидатын басшылыққа алады. Студенттер оқитын курстары бойынша барлық ақпараттың қол жетімділігіне және ақпараттардың үнемі жаңарып отыратындығына сене алады. Олар бағдарламада қарастырылған курсқа толық қатысуға құқылы.

Студенттердің құқығы бар:

- 1) осы Кодекстің мәтінімен танысуға;
- 2) оқу үдерісінде өз пікірін еркін білдіруге;
- 3) осы Кодексті бұзғаны үшін негізсіз айыптаулардан қорғауға және дәлелдемелер беруге міндетті.

Студенттер міндетті:

- 1) осы Кодекстің мәтінімен танысуға және оны бұзудың салдарын білуге ;
- 2) бақылау қызметін жүзеге асыру кезінде академиялық адалдықты қатаң сақтауға;
- 3) авторды, шығарманың атауы мен парағын көрсете отырып, басқа біреудің сөзі мен ойын жеткізу әдісін қолдануға;
- 4) зерттеу жұмысы, эссе, жазбаша жұмыстар соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімін көрсетуге;
- 5) сенімді және сенімді ақпарат көздерін пайдалануға;
- 6) біреудің зияткерлік меншігін пайдалануға қатысты негізгі қағидаларды құрметтеу және сақтауға;
- 7) этикалық стандарттарды қабылдауға және оларды қатаң сақтауға, сондай-ақ кез-келген жұмыс түріндегі, ауызша және жазбаша түрде, ағымдағы және қорытынды бағалауда барлық қағидаларды сақтауға;
- 8) басқа адамдардың шығармаларынан үзінділер қолданған кезде, ол біреудің сөзін дәйексөз ретінде берудің осындай әдісін қолдануы керек;
- 9) зерттеу жұмысы, эссе, жазбаша жұмыс, мәлімдеме жазу кезінде автор мен белгілі бір ойлар алынған жұмысты көрсететін ескертулерді қолдануға;
- 10) Жұмыстың соңында міндетті түрде барлық ақпараттық ресурстар көрсетілген библиография болуы керек. Ақпарат көздерін ұсынатын қосымша құруға да болады.
- 11) тапсырмалардың барлық түрлерін дербес орындауға;
- 12) академиялық адалсыздықтың көрінуі бойынша жауапкершілікті білуге және осы Кодекс шеңберінде студентке шаралар қолданылатындығына дайын болу керек.

Студент жасамауы керек:

- 1) мұғалімдерді алдауға, арамдыққа қатысты кез-келген іс-шараларға қатысуға;
- 2) курс оқытушысының алдын-ала рұқсатынсыз бір жұмысты бірнеше рет бағалауға жіберуге; Кішкентай өзгерістер мен түзетулер, мысалы, эсседе немесе басқа жазбаша жұмыста сөйлемдерді өзгерту сияқты тапсырмаларды қайта өңдеу қолайлы емес.

ПҚ және колледж қызметкерлері міндетті:

- 1) Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылда, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды ашуда белсенді болуға;.

- 2) Қызметтік міндеттерді орындау кезінде жеке және жеке мүдделерді басшылыққа алмауға;
- 3) Әріптестер мен басшыларға қарым-қатынастың белгіленген тәртібін бұзатын орынсыз өтініштермен жүгінуден аулақ болыңыз, бұл олардың әділ шешім қабылдауына әсер етуі мүмкін;
- 4) Өзгелерді сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға итермелемеңіз немесе оларды құптамаңыз;
- 5) Қызметтік өкілеттіктерді жүзеге асыруға байланысты сыйлықтар қабылдамаңыз;
- 6) Мүліктік және мүліктік емес жеңілдіктер мен артықшылықтарды алу немесе алу үшін таратылуға жатпайтын ресми және басқа ақпаратты пайдаланбаңыз;
- 7) Егер бұл жақын туыстық қатынаста болатын адамдардың (ата-аналары, жұбайлары, ағалары, апа-сіңлілері, балалары) тікелей бағынуымен немесе бақылауымен байланысты болса, қызметке тағайындалудан бас тартыңыз;
- 8) Ресми емес немесе жеке тапсырмаларды орындауға қарамағындағылар мен студенттерді жұмсаудан аулақ болыңыз;
- 9) Дерек басшылыққа белгілі болған сыбайлас жемқорлық фактілері туралы, сондай-ақ материалдарды жедел қарау немесе бюрократия үшін кез-келген жеңілдік алуға итермелеу фактілері туралы есеп беріңіз;
- 10) Орындау үшін алынған тапсырыстың заңдылығына күмән тудырған жағдайда дерек басшыңызға жазбаша түрде хабарлаңыз.
- 11) Әріптестерден жоғары құқықтық және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті сақтауды қолдау және оны талап ету;
- 12) Тұрақтылық негізінде қызығушылық көзқарас қайшылықтарының туындауы, сыбайлас жемқорлық пен құқық бұзушылықтар және олардың салдары мен себептерін жою бойынша шаралар қабылдау;
- 13) Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу бойынша кешенді шаралар қабылдау;
- 14) Қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде қызметтік жағдайды әріптестер мен студенттердің қызметіне әсер ету үшін пайдаланбаңыз;
- 15) Өзгелерді сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық жасауға мәжбүрлемеңіз.
- 16) Қарамағындағылар мен басқа да лауазымды адамдар сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу фактілерінің алдын алуға және жолын кесуге құқылы.
- 17) Сыбайлас жемқорлық бойынша құқық бұзушылықтар жасауға бейімдейтін себептері мен жағдайларын жою, оның ішінде қарамағындағылармен бірге қосылып жоюға;
- 18) білім алушыларды сенімді және сенімді көздерді таңдауға үйрету және қолдау;
- 19) сабақ, кездесулер кезінде ескертулерді, қолданылған әдебиеттер тізімін қалай құрастыруға болатындығын үйрету, басқалардың сөздері мен ойларын безендіру тәсілдеріне көңіл аударуға;
- 20) барлық орындалған жұмысқа қатысушылардың авторлығын көрсете отырып, қағаз, электронды, цифрлық тасымалдағыштарда жобалық іс-әрекетті қалай жобалау керектігін үйретуге;
- 21) білім алушыларға академиялық адалдықтың сақталуы бойынша бақылау іс-шараларын жүргізбес бұрын түсіндіру жұмыстарын жүргізуге;
- 22) осы Кодексте белгіленген талаптарды бұзудың кез-келген мүмкіндігін болдырмауға;
- 23) осы Кодексті бұзудың әрбір жағдайын қатаң есепке алуға;
- 24) осы Кодексте белгіленген талаптарды бұзғаны туралы колледж басшылығын (директорды және директор орынбасарларын), бөлімше (бөлімше жетекшісін) және ата - аналарды немесе оның оның заңды басқа өкілдерін хабардар ету;

25) академиялық адалдық қағидаттарын Қазақстан Республикасының аумағында да, әлемдік қоғамдастықта да өз жұмысының практикасына енгізуге ықпал етеді.

Кітапхана қызметкерлері оқушыларға тапсырмалар үшін мәтіндер мен дереккөздерді таңдауда қолдау көрсетіп, жұмысты жоспарлау кезінде ПҚ-мен тығыз жұмыс жасауы керек. Осы Кодекстің қағидаларын жүзеге асырған кезде кітапханашының рөлі білім беру процесінің қатысушыларымен жұмыс жасауда, бірақ қолданыстағы ережелер мен ережелерге сәйкес сілтемелерді қолдануда шешуші рөл атқарады. Кітапхана және кітапханашы жақсы және сенімді ресурстарды табуға, сондай-ақ әр түрлі дереккөздерді дұрыс келтіруге және пайдалануға көмектесуі үшін оқушылармен ынтымақтастық орнатуы керек.

Топтық кураторлар міндетті:

- 1) осы Кодекстің қағидаларын түсіндіру бойынша жұмысты қамтамасыз етуге;
- 2) осы Кодексте көзделген шараларды қабылдау бойынша жұмысты үйлестіруге;
- 3) академиялық адалдық қағидаттарының мониторингін және орындалуын бақылау.

Топ кураторлары студенттерді осы Кодекспен семестрдің бірінші академиялық аптасында сынып сағаты кезінде қолын қойдырта отырып, таныстыруға міндетті.

5. Құқық бұзушылықтардың түрлері

Аталмыш Кодекс студенттердің, ПҚ және колледж қызметкерлерінің академиялық адалдықты бұзуының келесі түрлерін қарастырады:

1) **плагиат:** аздап немесе толығынан басқа дереккөздерден алынған материалдарды авторын немесе дереккөзді көрсетпей-ақ ішінара немесе толықтай иемдену. Плагиат - бұл басқа адамдардың идеяларын өзіңіздің ойыңыздай ұсыну болып табылады.

2) **Плагиат әр түрлі формада болуы мүмкін:**

а) қайнар көзін көрсетпей тиісті нөмірлеуді (тырнақшаларды) және / немесе қолданбай дереккөзге сілтеме жасау;

б) авторын әдейі көрсетпей басқа біреудің жұмысын нақтыламай өз ісіндей пайдалану;

в) дереккөзге сілтеме жасамай шығарманы өз сөзімен жазу;

г) дереккөзге сілтеме жасамай көшіру арқылы шығарманың абстракциясын ауыстыру;

д) дереккөзге сілтеме жасамай немесе пайдаланылған дереккөздер тізімінде автордың болмауынсыз біреудің идеяларын немесе дәлелдерін пайдалану;

ж) толық немесе ішінара басқа адам жазған жазбаша жұмыстарды ұсыну;

з) курстық жұмыстың (жоба) / дипломдық жұмыстың Ғаламтордан алынуы;

с) басқа курс үшін орындалған тапсырма ретінде аяқталған курстық жұмыстың (жобаның) презентациясы.

Плагиат жағдайына басқа біреудің жариялаған немесе жарияланбаған шығармасының бөліктерін қайта өңдеу немесе сөйлемдерді қайта құрастыру, дереккөзді елемеу және осы материалды дәйексөздерсіз немесе түпнұсқаға сілтеме жасамай өз материалыңыз ретінде беру жатады.

Идеялар, идеялардың мазмұны немесе басқалардың жұмыстарынан алынған көздерге мыналар жатады (бірақ олармен шектелмейді): кітаптар, мақалалар, құжаттар, әдеби шығармалар мен сөз тіркестері, баяндамалар, химиялық формулалар, өнер туындылары, зертханалық есептер, зерттеу нәтижелері, есептеулер мен нәтижелер, сызбалар, дизайнер, компьютерлік есептер, машиналық код / бағдарламалық жасақтама.

2) **қайталау** - басқа студент, бітіруші, бұрынғы студентпен орындалған бірдей жұмысты (жұмыс бөлігін) тапсыру.

3) **көшіру**- емтиханды, бақылау жұмысын, қорытынды аттестаттау кезінде болады, сонымен қатар нұсқамаларды пайдалану, соның ішінде ауызша жауап беру кезінде, шпаргалкаларды пайдалану, алдын-ала дайындалған жауап бланкілері, оқулықтар және басқа ақпарат көздерін (бастапқы көздер, карталар, сызбалар, кестелер), компьютер, планшет, телефон және басқа техникалық / баспа құралдары мұғалімнің / емтихан берушінің рұқсатынсыз тапсырманы орындау кезінде, бір студенттің екінші студент жұмысын көшіруі болып табылады);

4) **сөз байласу** - басқа студент үшін кез-келген бағаланатын жұмысты орындауы, колледжден тыс үшінші адамның (достар, ата-аналар, тәрбиеші, оқытушылар) тапсырманы орындауы кезінде мұғалімге осы фактіні ауызша немесе жазбаша түрде көрсетпей тапсыруы.

5) материалдарды заңсыз ұсыну мақсатында білім беру процесіне қатысушылардың **құпия келісімі**. Оқу процесіне қатысушылар арасындағы жасырын келісімнің мысалдары жазбаша жұмысты көшіру болып табылады, өз жұмысыңды көшіруге беру, бір білім алушы екінші білім алушының жұмысын орындауы; басқа адаммен орындалған жұмысты өз жұмысыңдай тапсыру, (басқа білім алушымен, ата-анамен, репетитормен, оқытушымен және т.б.) тест, бақылау жұмыстарының мазмұны туралы мәліметтерді оқытушының рұқсатынсыз басқа білім алушыға беруі, білім беру процесінің басқа қатысушыларын адастыру мақсатында ұжымдық алдаудың әртүрлі формалары (білім алушылар, ата-аналар, ПҚ).

Ұжымдық жұмыс құпия келісімнің мысалы ретінде қарастырылмайды, бірақ оқу процесін ұйымдастыру формаларының бірі болып табылады. Ұжымдық жұмыс деп біртұтас оқу тапсырмасы бойынша топтық іс-әрекет деп түсініледі. Ұжымдық жұмыс топ ішіндегі студенттердің өзара әрекеттесуінің ашық формаларын көздейді. Ұжымдық жұмыс шеңберінде қол жеткізілген нәтиже топтың барлық мүшелері үшін бірдей, ол топтың барлық мүшелерін көрсете отырып, нәтижені бекітудің кез-келген түрінде көрінуі керек (ауызша жауапта немесе жазбаша түрде).

Сәтсіздік жағдайында жауапкершіліктен жалтару немесе басқалардың лайықты бағасын алу мақсатында топтық жұмыстан қасақана жалтару - бұл бұзушылықтың бір түрі.

б) алдау:

а) бақылауды жүзеге асыру кезінде тыйым салынған технологияларды қолдану іс-шаралары;

б) бағаланатын жұмысты басқа студенттен көшіру;

в) бағаланған жұмысты қайта тапсыру;

г) бағаланатын жұмысты уақытында орындамаған жағдайда жалған сылтау айту;

д) топтық немесе ұжымдық жұмыс ретінде қаралмаған бағаланатын тапсырманы екі немесе бірнеше адаммен орындалса;

ж) басқа оқушыларға біле отырып көмектесу: өзіңнің бағаланған жұмысыңды көшіруге беру, шпаргалканы, оқулықты қолдану, айту және т.б.;

з) бөтен адамның бағаланатын жұмысын өз жұмысыңдай көрсету;

е) қорытынды бағалау (емтихан) өтіп жатқанда кез келген жеңілдіктерді алу үшін себепсіз сабақ күнін босату;

7) құжаттарды бұрмалау және бағалау

а) тәжірибелік мәліметтерді бұрмалау;

б) рецензияланған дерек көздерінің тізімін, оның ішінде нұсқауды дұрыс жасамай жұмысты жазуға нақты қатыспаған дереккөздерді жазып көрсету;

в) медициналық анықтамаларды, жалған құжаттарды және қолтаңбаларды пайдаланудың әртүрлі формаларын қоса алғанда, жалған құжаттарды ұсыну (оқуға түсу құжаттары, ұсыным хаттар және басқа хаттар, дипломдар, ғылыми мақалалар немесе басқа тіркеу деректері және т.б.);

г) деректерді бұрмалау (қосу, енгізу, түзету), яғни өлшеу және сауалнаманы бақылау нәтижелері, сауалнамалар және зерттеу жүргізу кезіндегі басқа әдістерді қолдану;

7) бағаланған жұмыстардың жауаптарын адал емес тәсілдермен алу:

а) бақылау іс-шараларын орындау кезінде жауаптарды беру;

б) басқа оқушының, оқытушының немесе қызметкердің көмегімен бақылау шараларын қабылдағанға дейін ішінара немесе толық материал алу (жауаптары, емтихан билеттері мен тапсырмалары, жазбаша емтиханға арналған тапсырмалары бар тест тапсырмалары);

в) іс-шараларды орындау кезінде сатып алу немесе бақылау жұмыс алуын басқа тәсілдері оларды өзіңікіндей етіп шығару (курстық, дипломдық жұмыстарды және т.б.);

г) бақылау шараларын жүзеге асыру барысында дайын жұмыстарды сату немесе сатып алуға көмектесу (курстық жұмыстар (жобалар), дипломдық жұмыстар және т.б.);

9) ақпаратты немесе құрылғыларды дұрыс пайдаланбау:

а) бақылау шаралары кезінде ақпаратты электрондық, сандық, қағаз тасымалдағыштарды, техникалық құрылғыларды пайдалану;

б) бақылау іс-шараларын орындау кезінде кез-келген жұмыс туралы жауап алу жолдары, соның ішінде электрондық пошта арқылы, компьютер және т.б.;

в) бақылау шараларын жүзеге асыруға қатысты қағаз және электрондық жеткізгіштердегі мұғалімнің материалдарын компьютерден көшіру кабинеттен шығару немесе кабинеттен шығару;

г) басқа оқушының орындаған тапсырмасының жазбасын алу үшін немесе сабақтың тұтас жазбасын алу үшін аудио немесе видео жабдығын заңсыз пайдалану;

10) емтихандар, тестілер, диагностикалық зерттеулер, зертханалық жұмыстар немесе басқа да тапсырмалар кезінде академиялық жеңілдіктер алу үшін басқа тұлға ретінде көрсету;

11) кедергілер мен кедергілер жасау – әділетсіз академиялық жеңілдіктер алу мақсатында басқа адамдардың оқу немесе ғылыми қызметіне тосқауыл қою немесе кедергі келтіру.

12) академиялық мақсатта қолданылатын деректерді, файлдарды, қолжазбаларды немесе басқа материалдарды бұрмалау кіреді (бірақ онымен шектелмейді) (мысалы, құнды қағаздар), ғылыми жұмыстар, құрылғыларды немесе кітапхана мүлкін, электрондық немесе басқа материалдарды бүлдіру.

13) аудиториядағы оқыту мен ақыл-кеңес беруді тұрақсыздандыру.

Колледж қауіпсіз білім беру ортасын қамтамасыз етуге міндеттенеді. Кодексті бұзу дегеніміз - мұғалімнің, лаборанттың немесе басқа қызметкердің сабақты немесе консультацияны бұзуға бағытталған ақылға қонымды бағаланған кез келген әрекеті. Әдетте, сабақтан тыс кездесулерден немесе консультациялардан тыс тәртіпті бұзу Колледждің басқа ережелерімен қарастырылады, бірақ кейбір жағдайларда ол осы Ережеге сәйкес келуі мүмкін..

14) пайда алу мақсатында емтихан материалдары, тест сұрақтары және басқа материалдар сияқты құпия ақпаратқа рұқсатсыз қол жеткізу.

15) алдын-ала келісусіз, рұқсатсыз - құпия ақпаратты жариялау, тарату немесе үшінші тұлғаларға беру. Құпия ақпаратқа қоғамдық емес ортада жиналған және сақталған академиялық ақпараттар, мәліметтер мен құжаттар жатады.

Ескерту: академиялық тұтастықты бұзу түрлерінің бұл тізімі толық емес және қажет болған жағдайда толықтырылуы мүмкін.

6. Жауапкершілік және алдын алу шаралары

Академиялық адалдықтың бұзылуына жол берілген жағдайда білім алушылар да, сондай-ақ ПҚ, қызметкерлер де жауапты. ПҚ және колледж басшылығы академиялық адалдықтың әр жағдайын анықтауға, алдын алуға және тәртіпке салуға жауапты. Білім берудің қатысушылары академиялық адалдық қағидаттарын бұзғаны үшін моральдық жауапкершілікте екендіктерін ұмытпауы керек. Плагиат, курстық жұмыстарды (жобаларды) сатып алу және дипломдық жұмыстарды сату, ережелерді бұзушылық шеңберінен шығады және оқу процесіне қатысушыларға қатысты өрескел тәртіп бұзушылық ретінде қабылданады және басқа адамдардың материалдарын қолданғаны үшін жазалауға алып келеді.

Мұғалімдер әрбір тәртіп бұзушылық жағдайларын тіркейді және оқушының ағымдағы немесе қорытынды жұмысы бағалау процедурасына жіберілмейді.

Оқытушылар арнайы бағдарлама бойынша және белгілі тәсілдер арқылы студент жұмысы плагиатқа тексерілетіндігі туралы кепілдеме береді. Кітапханашылар студенттер мен оқытушыларды ақпаратпен, жұмыста пайдаланылатын ресурстардың дизайны туралы материалдармен, библиографиямен, барлық бағдарламаға қатысушыларға қол жетімді болатын кітаптармен қамтамасыз етеді және журналдар мен интернет сайттары көрсетілген сілтемелерді ұсынады.

Академиялық адал еместілік - бұл білім беру қызметтерінің сапасына тәуелді болатын сенімді бұзу. Оқу тәртібін бұзудың кез-келген ісі бейтараптылық, тамас дәйектілігі, әділеттілік, уақтылы шешу және қосымша тергеу қағидаттары негізінде қаралады. Оқу тәртібін бұзу жағдайлары жеке негізде қаралады, нәтижесінде студент жұмыс нәтижелерін жою арқылы жазалануы мүмкін, бақылау іс-шараларын іске асыру үшін қанағаттанарлықсыз баға қоюы мүмкін, оған ескерту, сөгіс берілуі мүмкін, ал егер Кодексті өрескел немесе жүйелі түрде бұзған жағдайда - колледжден шығарылады.

Алдын алу шаралары:

1. Көшіру жағдайларын болдырмау мақсатында бақылау шараларын жүргізу процесін мұқият бақылау. Мұғалімдердің бұл процедураны елемей студенттерді барлық тәртіп бұзушылықтарға итермелейді және оқыту сапасын төмендетеді.

2. Плагиаттың алдын алу үшін студенттердің жазбаша бақылау шараларының барлық түрлері антиплагиат бағдарламасы арқылы тексеріледі.

Аяқталған бақылау шараларының жұмысын плагиат бойынша тексеруден студенттердің бас тартуы (дерек көзіне сілтеме жасамай біреудің идеялары мен пікірлерін пайдалану) - бұл академиялық адалдықтың айқын көріністерінің бірі

Барлық диплом жұмыстары (жобалар) Типтік орта білім беру бағдарламалары бойынша білім алушыларды қорытынды аттестаттаудың Үлгілік ережелерінде көрсетілген тәртіпке сәйкес плагиатқа тексеріледі.

3. Білім алушылардың академиялық адалдығын дамыту үшін ғылыми тапсырмаларды орындауға тарту, зерттеу дағдыларын қалыптастыру және ғылыми этикаға баулу, ғылыми жұмыс жазу кезінде академиялық адалдықты сақтау, плагиат туралы түсініктер беру туралы мақсатты жұмыс жүргізу.

4. Білім алушылар және ПҚ арасында плагиатқа төзбеушілік қатынасты қалыптастыру.

7. Нормалар бұзылған жағдайда шараларды қолдану

тәртібі

1. Академиялық адалдықты бұзушылықтарды жүргізу кезінде анықтауға болады:

- 1) ағымдағы бақылау (бағалау);
- 2) ғылыми – зерттеу жұмыстары;
- 3) қорытынды бақылау (аралық аттестациялар, емтихандық сессиялар);
- 4) қорытынды аттестациялар (мемлекеттік/кешендік емтихандар, диплом жұмысын қорғау).

2. Академиялық адалдық болмаған жағдайда келесі шаралар қолданылады:

1) академиялық адал еместікті бастапқы анықтау (кездейсоқ, жүйелік емес бұзушылықты білдіреді):

а) оқытушы / емтихан алушы осы Ереженің тәртіптерін бұза отырып байқалған барлық студенттердің жұмысын жояды. Бұл жағдайда акт жасалады, оқытушы / емтихан алушы / және бөлімше меңгерушілері қол қояды, оның көшірмесі бөлімшеде қалады, түпнұсқасы тиісті бөлімді жасау үшін оқу бөліміне (бұдан әрі - ОБ) беріледі. Мәлімдемедегі өзгерістер және тәртіп бұзушылықтар арнайы журналға тіркеледі. Актінің көшірмесі студенттің жеке ісіне енгізіледі;

б) Кодекстің тәртіптерін бұза отырып байқалған студенттердің әрқайсысы болашақта мұндайды болдырмау мақсатында бөлімше ПЦК отырысына шақырылады, ол бөлімше ПЦК отырысының хаттамасында жазылады;

в) барлық студенттер емтихандар мен дипломдық жұмыстарды қоспағанда, оқытушы белгілеген уақытта жойылған жазбаша жұмысты қайта тапсыру құқығын алады, мұнда қайта тапсыру процедурасы, аралық және қорытынды аттестаттау ағымдық бақылау жүргізудің стандартты ережелерімен анықталған.

2) қорытынды бақылау (аралық аттестаттау) мен қорытынды аттестаттау ережелерін (екі немесе үш жағдай) жүйелі түрде бұзу процедурасына қатысатын оқытушы / емтихан алушы немесе колледж қызметкерлері анықталған жағдайда:

а) оқытушы / емтихан алушы Кодекс тәртіптерін бұза отырып байқалған барлық студенттердің жұмысын жояды және олардың әрқайсысы барлық бағалау критерийлері бойынша «қанағаттанарлықсыз» баға алады. Бұл жағдайда акт жасалады, оқытушы / емтихан алушы және бөлімше меңгерушісі қол қояды, оның көшірмесі бөлімшеде қалады, түпнұсқасы ОБ-не беріледі, өтінішке тиісті өзгерістер мен тәртіп бұзушылықтар тіркеліп, арнайы журналға енгізіледі. Актінің көшірмесі студенттің жеке ісіне тігіледі;

б) академиялық адал еместігінен байқалған барлық студенттер жазбаша жұмысты қайта алу құқығынан айырылады. Аралық аттестаттау (емтихан сессиясы) кезінде тәртіп бұзушылықтар анықталған жағдайда қорытынды аттестаттауды қайта тапсыруға тыйым салынады, ал пәнді қайта оқу, қорытынды аттестаттаудан қайта өту тәртібі үлгерімнің ағымдық мониторингі, аралық және қорытынды аттестаттаудың типтік ережелерімен анықталады;

в) тіркеу бөлімі академиялық адал еместіктің анықталған фактісін студенттің жеке ісіне тіркейді (Заңның көшірмесі);

г) қажет болған жағдайда топ кураторы тәртіп бұзушылықты анықтау фактісі бойынша үш жақты әңгіме жүргізу үшін мұғаліммен / емтихан берушімен және директордың орынбасарымен ата-аналармен кездесулер ұйымдастырады..

Кодексті бұзудың әрбір нақты жағдайын колледж директоры арнайы құрған комиссия қарастыра алады, оның құрамына бөлім меңгерушісі, топ кураторы кіруі мүмкін. Комиссия жұмысының нәтижелері бойынша студенттерге қатысты және колледж оқытушыларына қатысты тәртіптік жазаның дәрежесі туралы шешім қабылданады. Бөлім басшылары осы Кодекстің бұзылуы туралы ақпарат сақтауы керек. Бөлім меңгерушісі тәртіп бұзушылық болғанын анықтаған жағдайда, ол осы студенттің тәртіптік және басқа да заң бұзушылықтары туралы деректерді тексеруі керек. Оқушылар бақылау іс-әрекетін орындау кезінде пара, алдау, деректерді бұрмалау жағдайында, курстық жұмыстарды (жобаларды), дипломдық жұмыстарды сату, колледж оқытушысы немесе қызметкері тәртіптік жазаға тартылады, тіпті жұмыстан шығаруға дейін барады.

8. Апелляция

Егер студент осы Кодексті бұза отырып, өзіне тағылған айыппен келіспесе, онда ол апелляциялық шағым жасауға құқылы. Апелляция өтініш түрінде ресімделуі және колледждің оқу бөлімінде Кодексті бұзу фактісі тіркелген күннен бастап бес жұмыс күні ішінде тіркелуі керек (Акт жасалған күн). Өтінішті қарау үшін колледж директорының бұйрығымен арнайы комиссия құрылады.

Комиссия оқытушы / қызметкер және студент ұсынған материалдар мен дәлелдемелерді қарастыру және зерделеу үшін жауап береді. Комиссия студенттердің өтінішінен кейін бес жұмыс күні ішінде апелляциялық шағымды қарап, шешуі керек. Комиссия студентпен әңгімелесу және барлық тиісті дәлелдемелерді зерттеу негізінде осы Кодекс бұзылған-бұзылмағанын анықтайды және бұзушылық дәлелденген жағдайда қолданылған шараларды қолдайды.

Академиялық адалдық қағидаттарын бұзушылық жағдайларын анықтау, оны растау оқу кабинеттерінде орнатылған бейнебақылау камераларының жазбалары болуы мүмкін. Кейбір жағдайларда студенттен осы Кодексті орындауда тәртіп бұзушылықтар бойынша күдік туындаған тапсырманы қайта орындауды сұрауға болады. Комиссия тапсырманы тексеру үшін басқа мұғалімді шақыруға құқылы. Егер комиссия студенттің заң бұзушылық жасамағаны туралы шешім қабылдаса, онда директор мен директордың орынбасарына (тәрбие жұмысы бойынша) анықтама беріледі, оның негізінде студент осы оқиғаға қатысты шаралардан босатылады .

Бұл Кодекс Педагогикалық кеңес мақұлдаған сәттен бастап күшіне енеді және жаңа Кодекс қабылданғанға дейін қолданылады.